

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧУГУЄВО-БАБЧАНСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Т.в.о. директора Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу (наказ від 30.08.2024 №60)

Валерій СОЛОДОВНИК

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр
Освітньо-професійна програма Мисливське господарство
Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність 205 Лісове господарство

2024 рік

Укладач: СВИТАЙЛО Жанна Олексіївна, викладач Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Редактор: ГРАЙВОРОНСЬКА Зоя Іванівна, методист Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

Програма складена на основі освітньо-професійної програми Мисливське господарство для підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю 205 Лісове господарство.

Розглянуто і схвалено цикловою комісією спеціальності 205 Лісове господарство Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.
Протокол від 27.06.2024 №7

Голова циклової комісії _____ Надія ЛІТВІНОВА.

Погоджено методичною радою Чугуєво – Бабчанського лісового фахового коледжу
Протокол від 28. 06 .2024 №6

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма з дисципліни «Основи підприємництва та управлінської діяльності» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми Мисливське господарство підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 205 Лісове господарство. Метою дисципліни є формування у здобувачів освіти знань, умінь та навичок, необхідних для організації підприємницької діяльності, а також ефективного управління господарськими процесами у галузі. Дисципліна має прикладний характер і передбачає формування професійних компетентностей для здійснення економічної діяльності, прийняття управлінських рішень, розвитку підприємницького мислення та ведення власної справи.

Предметом дисципліни є вивчення та дослідження закономірностей організації та розвитку підприємницької діяльності, законів та принципів функціонування підприємств, ролі підприємництва у розвитку економічно-соціального, науково-технічного та інноваційного розвитку країни.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліни, що забезпечують: економічна теорія, економіка та організація лісового господарства.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – дати студентам цілісну і логічно послідовну систему знань про суть управління лісовим і мисливським виробництвом, людськими ресурсами лісомисливських підприємств, розкрити основи теорії, методології та практики менеджменту в умовах функціонування нових організаційно-правових форм лісомисливського господарювання.

Метою вивчення дисципліни «Основи підприємництва та управлінської діяльності» є формування у здобувачів освіти системного уявлення про принципи, методи та особливості управління лісовими і мисливськими господарствами, розвиток компетентностей щодо планування, організації, регулювання та контролю господарської діяльності у сфері сталого використання, охорони та відтворення лісових і мисливських ресурсів.

Завдання курсу – вивчення особливостей процесу управління, його взаємодії з навколишнім середовищем, організацією; аналіз сучасних теорій мотивації управління персоналом; вивчення методів управління виробництвом; набуття практичних навичок з побудови організацій за ситуаційним та системним підходами, ділового адміністрування; вивчення технології прийняття раціональних управлінських рішень на основі активізації людського фактора у виробництві; розгляд операційних систем менеджменту організацій; вивчення стратегічних концепцій менеджменту за умов ринкової економіки.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- основні принципи ведення підприємницької діяльності;
- алгоритм створення та державної реєстрації підприємства;
- закономірності, функції, принципи та методи менеджменту;

- *розвиток управлінських ідей;*
- *фактори внутрішнього та зовнішнього впливу на організацію;*
- *основи комунікаційного процесу в організаціях;*
- *методику прийняття управлінських рішень;*
- *теоретичні основи мотивації;*
- *принципи побудови ефективної системи управління персоналом;*
- *методи та засоби забезпечення ефективного управління операційними системами організації.*

По завершенні курсу студент повинен **уміти**:

- *збирати потрібні дані, проводити необхідні розрахунки і будувати схеми структури управління підприємством;*
- *володіти основами обліку і аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства;*
- *розробляти організаційні структури управління організаціями;*
- *приймати науково обґрунтовані управлінські рішення;*
- *правильно застосовувати різноманітні методи управління;*
- *реалізувати на практиці основні функції і принципи менеджменту;*
- *забезпечувати ефективність діяльності організації;*
- *проводити адміністративні процедури в організації;*
- *створювати ефективну систему мотивації організації;*

А також набути:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини, громадянина України.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність організувати діяльність з урахуванням вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці.

ЗК10. Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно спілкуватися з фахівцями інших професій різного рівня, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК12. Здатність демонструвати базові знання з дисциплін фундаментальної та природничо-наукової підготовки, в обсязі, необхідному для освоєння професійних дисциплін й уміння їх використовувати в обраній професії.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати знання і уміння з лісівничих дисциплін та досліджень й практичний досвід ведення лісового та мисливського господарства у виробничій діяльності.

СК2. Здатність організувати виконання виробничих завдань з ведення лісового та мисливського господарства.

СК7. Здатність реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень, їх біологічної стійкості, ощадливого використання лісових ресурсів.

СК8. Здатність ефективно оцінювати та використовувати лісову продукцію.

СК9. Здатність розуміти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

СК10. Здатність організувати роботу малих колективів виконавців.

СК11. Здатність формувати почуття відповідальності за виконану роботу.

СК12. Здатність формувати екологічне мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля.

Результати навчання за ОПП (РН):

РН1. Застосовувати базові гуманітарні, природничо-наукові та професійні знання для вирішення виробничих завдань лісогосподарської галузі.

РН2. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для використання у професійній діяльності.

РН6. Застосовувати знання із економіки, законодавчих актів, нормативно - довідкових матеріалів, організаційно-управлінської документації для ефектвної організації виробництва.

РН7. Застосовувати знання з основ проектування та організації ведення лісового, мисливського господарств, заготівлі лісопродукції.

РН9. Вирішувати виробничі проблеми, що виникають у процесі професійної діяльності з технологічних, технічних, правових, екологічних, економічних аспектів залежно від зональних умов.

РН10. Організувати та здійснювати управління виробничою діяльністю відповідно до встановлених технологічних вимог з лісовирощування та експлуатації лісових ресурсів.

РН11. Застосовувати знання з інформаційних та комунікаційних технологій з метою вдосконалення виробничих процесів у лісовому та мисливському господарствах.

Основними формами вивчення дисципліни і проведення поточного та проміжного контролю є: *лекції, дискусії з приводу аналізу виробничих ситуацій, тестування, ділові та дидактичні ігри, складання і рішення тематичних кросвордів, наукові семінари, реферативні читання, навчальні конкурси тощо.*

Підсумковий контроль – залік.

Сформовані компетенції: Це є знання та навички в певній професійній сфері, зокрема у сфері економіки, маркетингу, менеджменту. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 години /1 кредит ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1 (2 год). Підприємництво як економічна категорія

Поняття, сутність і функції підприємництва. Історія становлення підприємництва. Підприємницька ініціатива та її роль в економіці.

Тема 2 (2 год). Організаційно-правові форми підприємницької діяльності

Основні види підприємств за формою власності. Переваги та недоліки кожної організаційно-правової форми. Особливості державної реєстрації підприємств.

Тема 3 (2 год). Основи бізнес-планування

Структура та зміст бізнес-плану. Алгоритм розробки бізнес-плану. Основні розділи бізнес-плану (маркетинг, фінанси, організація). Структура та зміст бізнес-плану. Алгоритм розробки бізнес-плану. Основні розділи бізнес-плану (маркетинг, фінанси, організація).

Тема 4 (2 год). Маркетинг в підприємницькій діяльності

Поняття та функції маркетингу. Дослідження ринку: споживачі, конкуренти. Стратегії просування товарів і послуг.

Тема 5 (2 год). Основи управління в підприємницькій структурі

Функції та принципи управління. Рівні та стилі управління. Поняття організаційної структури підприємства.

Тема 6 (2 год). Фінансове забезпечення підприємницької діяльності

Джерела фінансування підприємств. Кредитування підприємств: умови, принципи. Інвестиційна привабливість та фінансова звітність.

Тема 7 (2 год). Етика та правове забезпечення підприємницької діяльності

Професійна етика підприємця. Правові основи ведення бізнесу. Відповідальність за порушення господарського законодавства.

Тема 8 (2 год). Інновації та цифрові технології в підприємстві

Інноваційне підприємництво: сутність та роль. Впровадження ІТ-рішень у бізнес. Електронна комерція.

Тема 9 (2 год). Управління персоналом на підприємстві

Підбір і адаптація кадрів на підприємстві. Мотивація та стимулювання персоналу. **Оцінка результатів праці та ефективності працівників.**

Тема 10 (2 год). Підприємництво в умовах сталого розвитку

Сутність і принципи сталого розвитку. Соціальне підприємництво: визначення, цілі, приклади. Екологічні аспекти підприємницької діяльності.

ОРИЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділи, теми	Кількість годин					Форми контролю
	всього	В тому числі				
		теорія	практ. семінар	лабор. роб.	самоств. робота	
1	2	3	4	5	6	7
Вступ Тема 1. Підприємництво як економічна категорія	3	2			1	
Тема 2. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності	3	2			1	усне опитування,
Тема 3. Основи бізнес-планування	3	2			1	
Тема 4. Маркетинг в підприємницькій діяльності	3	2			1	КР
Тема 5. Основи управління в підприємницькій структурі	3	2			1	
Тема 6. Фінансове забезпечення підприємницької діяльності	3	2			1	
Тема 7. Етика та правове забезпечення підприємницької діяльності	3	2			1	усне опитування
Тема 8. Інновації та цифрові технології в підприємстві	3	2			1	
Тема 9. Управління персоналом на підприємстві	3	2			1	
Тема 10. Підприємництво в умовах сталого розвитку	3	2			1	
Всього:	30	20			10	ЗАЛІК

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ:

Тема 1. Підприємництво як економічна категорія

1. Етапи розвитку малого і середнього бізнесу в Україні.

2. Роль підприємця в економіці держави.

Тема 2. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності

1. Порівняльна характеристика форм підприємництва.
2. Приклади реєстраційних документів.

Тема 3. Основи бізнес-планування

1. Помилки під час складання бізнес-плану.
2. Приклади успішних українських стартапів.

Тема 4. Маркетинг в підприємницькій діяльності

1. Інструменти цифрового маркетингу.
2. Розробка позиціонування товару на ринку.

Тема 5. Основи управління в підприємницькій структурі

1. Приклади схем управлінських структур.
2. Роль управлінських рішень у розвитку підприємства.

Тема 6. Фінансове забезпечення підприємницької діяльності

1. Практичні приклади складання фінансового плану.
2. Сучасні інструменти залучення коштів (краудфандинг, бізнес-ангели).

Тема 7. Етика та правове забезпечення підприємницької діяльності

1. Антикорупційні стандарти у підприємницькій діяльності.
2. Захист прав споживачів.

Тема 8. Інновації та цифрові технології в підприємстві

1. Приклади інноваційних проєктів.
2. Аналіз трендів цифрової трансформації бізнесу.

Тема 9. Управління персоналом на підприємстві

1. Створення кадрового резерву.
2. Сучасні методи підвищення продуктивності праці.

Тема 10. Підприємництво в умовах сталого розвитку

1. Аналіз стратегії КСВ (корпоративної соціальної відповідальності).
2. Переваги сталого підходу для малого бізнесу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Що таке підприємництво? Назвіть його основні риси.
2. Поясніть переваги та недоліки приватного підприємства.
3. Які види підприємств за формою власності ви знаєте?

Варіант 2

1. Охарактеризуйте основні етапи складання бізнес-плану.
2. Що таке SWOT-аналіз і яка його роль у плануванні?
3. Які дані включаються до фінансового розділу бізнес-плану?

Варіант 3

1. Які джерела фінансування підприємницької діяльності ви знаєте?
2. Поясніть сутність поняття «кредитоспроможність».
3. Назвіть основні види інвестицій.

Варіант 4

1. Які є основні функції управління?
2. Порівняйте централізовану та децентралізовану систему управління.
3. Що таке управлінське рішення? Які його ознаки?

Варіант 5

1. Назвіть стилі управління персоналом і дайте їм характеристику.
2. Як оцінюють ефективність роботи персоналу?
3. Що таке кадровий резерв і його значення?

Варіант 6

1. Що таке маркетингова стратегія підприємства?
2. Які існують методи дослідження ринку?
3. Назвіть і охарактеризуйте основні канали просування товару.

Варіант 7

1. У чому полягає етична відповідальність підприємця?
2. Яке значення має репутація в бізнесі?
3. Що таке корпоративна соціальна відповідальність?

Варіант 8

1. Які особливості має електронна комерція?
2. Що таке цифрова трансформація бізнесу?
3. Поясніть роль інновацій у підприємстві.

Варіант 9

1. Як побудувати ефективну організаційну структуру підприємства?

2. Що таке делегування повноважень?
3. Назвіть критерії оцінки ефективності управління.

Варіант 10

1. Які є правові основи ведення підприємницької діяльності?
2. Назвіть документи, необхідні для реєстрації підприємства.
3. Поясніть поняття «ліцензування» у підприємництві.

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка	Рівень знань	Характеристика виконання завдань
5 (відмінно)	Високий	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, дає повні, правильні, логічно побудовані відповіді; демонструє вміння застосовувати знання в нових ситуаціях, самостійно аналізує, аргументує, приймає обгрунтовані рішення. Усі практичні завдання та контрольні роботи виконані правильно та вчасно.
4 (добре)	Достатній	Студент впевнено орієнтується у програмному матеріалі, допускає несуттєві неточності. Завдання виконані правильно, але можуть містити окремі помилки або недостатню повноту аргументації. Виявляє розуміння логіки управлінських процесів та здатність до самостійних висновків.
3 (задовільно)	Середній	Студент демонструє фрагментарні знання, відповіді неповні або малоструктуровані, допускаються помилки у визначеннях, термінах або висновках. Частина практичних чи контрольних завдань виконана з помилками або невчасно. Проблеми із застосуванням теорії на практиці.
2 (незадовільно)	Низький	Студент не опанував основних положень дисципліни, не здатен самостійно сформулювати відповідь або зробити елементарний аналіз. Завдання не виконані або виконані з грубими помилками. Відсутнє розуміння логіки управлінських дій у сфері лісового/мисливського господарства.
1 (дуже погано)	Дуже низький	Відповідей практично немає, або вони не мають відношення до теми; студент не відвідував заняття, не виконав завдання, виявляє повну відсутність підготовки.

Форми контролю знань, які оцінюються за шкалою:

- Поточне оцінювання (усні відповіді, міні-кейси, робота в парах/групах, участь у дискусіях, тести);
- Письмові контрольні роботи (аналіз ситуацій, розв'язання задач, управлінські рішення);
- Самостійна робота (реферати, кросворди, проблемні запитання);

- Залікова підсумкова робота (теоретичні питання + практичні ситуації, наприклад з 10 варіантів).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативна

1. Конституція України (Основний закон України).
2. Закон України “Про підприємства в Україні” (зі змін. та допов.) // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 24, 36; 1992. — № 17; 1992. — № 38, 39; 1993. — № 7, 11, 13, 17, 19, 24, 26, 27, 29; 1994. — № 3, 38; 1995. — № 13, 14.
3. Закон України “Про підприємництво” (зі змін. та допов.) // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 14; 1992. — № 48, 51; 1993. — № 30; 1994. — № 3, 28, 40, 49; 1995. — № 7, 10, 14.
4. Закон України “Про захист прав споживачів” // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 30.

Навчально-методична

Основна

1. Гріффін Р., Яцура В. Основи менеджменту: Підручник / Наук. ред. В. Яцура, Д. Олесевич. — Львів: БаК, 2001. — 624 с.
2. Завадський Й. С. Менеджмент = Management. Т. 1. — 2-ге вид. — К.: Укр.-фін. ін-т менеджменту і бізнесу, 1998. — 542 с.
3. Кузьмін О. Є, Мельник О. Г. Основи менеджменту: Підручник. — К.: Академвидав, 2003. — 416 с.
4. Хміль Ф. І. Основи менеджменту: Підручник. — К.: Академвидав, 2003. — 608 с.

Додаткова

1. Абчук В. А. Азбука менеджмента. — СПб.: Союз, 1998. — 272 с.
2. Будзан Б. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи. — К.: Основи, 2001. — 349 с.
3. Вершигора Е. Е. Менеджмент: Учеб. пособие. — М.: ИНФРА-М, 1999. — 256 с.
4. Глухов В.В. Менеджмент: Учебник. — СПб.: Спец. літ., 1999. — 700 с.
5. Кредісов А. І. Історія вчень менеджменту: Підручник для вищ. навч. закладів. — К.: Знання України, 2001. — 300 с.
6. Кредісов А. І., Панченко Є. Г., Кредісов В. А. Менеджмент для керівників. — К.: Знання; КОО, 1999. — 556 с.
7. Мошек Г. Є., Гомба Л. А., Казмерчук Н. Г., Поканевич Ю. А. Сучасний менеджмент у питаннях та відповідях. — К.: КДТЕУ, 1999.